

SIOD

SOCIALE INLICHTINGEN-
EN OPSPORINGSDIENST

Uitdagingen voor de sociale inspectiediensten naar aanleiding van de COVID-19-crisis

Bart Stalpaert – Directeur SIOD

CPS Studiedag 'Nieuwe uitdagingen voor de bijzondere inspectiediensten' – Gent, 20 oktober 2022

Inhoud van de presentatie

- Voorstelling SIOD
- Uitdagingen n.a.v. de COVID-19-crisis
- Rol en activiteiten van SIOD tijdens de COVID-19-crisis
- Leerpunten en lessen voor de toekomst
- Een blik op een aantal uitdagingen post COVID-19

Voorstelling SIOD

Wettelijke missie en opdrachten (art. 3 SSWB)

- De SIOD is een **strategisch** orgaan dat op basis van de kennis en inzichten van de inspectiediensten van de administraties [bedoeld in artikel 4, 4° en 5°], en met wetenschappelijke ondersteuning een **visie ontwikkelt** op de bestrijding van sociale fraude en die **omzet in concrete strategieën**. De SIOD bereidt het strategisch plan en de operationele actieplannen voor en staat in voor de beleidsondersteuning.
- 15 wettelijke opdrachten, bv.
 - Trimestriële evaluatie realisatiegraad actieplan;
 - Voorbereiden richtlijnen ter uitvoering operationeel plan voor de arrondissementale cellen;
 - Uitvoeren van studies over illegale arbeid en sociale fraude;
 - Inhoudelijke bijstand verlenen aan bevoegde besturen en diensten inzake sociale fraudebestrijding
 - Identificeren gemeenschappelijke opleidingsbehoeften en organiseren van opleidingen;
- Geen operationele (inspectie)dienst
- Wel coördinatie – strategie – ondersteuning
- Scope = sociale fraude(bestrijding)

Visie

“SIOD is het smeermiddel, de olie in de machine, tussen de verschillende inspectiediensten, om hen nog performanter te laten samenwerken, met de meest moderne inspectietechnieken die wetenschappelijk onderbouwd zijn, om de prioritaire fraudefenomenen integraal en geïntegreerd aan te pakken.”

Governance

- Strategisch Comité
- Structureel overlegcomité
- Staf

Uitdagingen n.a.v. de COVID-19-crisis

Context

- 11 maart 2020: WHO verklaart de uitbraak van het nieuwe coronavirus SARS-CoV-2 officieel als een pandemie
- 12 maart 2020: activering federale fase van het rampenplan voor crisissituaties (Nationale Veiligheidsraad - NVR)
- Introductie (en evolutie inzake) veiligheidsmaatregelen om de verspreiding van het virus te beperken en om de meest kwetsbaren te beschermen → **preventiemaatregelen** (bv. social distancing, mondkmaskers, PLF-document, verplichte sluiting, ...)
- Introductie economische steunmaatregelen voor getroffen bedrijven (incl. zelfstandigen) → **steunmaatregelen**
 - Tijdelijke werkloosheid wegens overmacht (COVID) (RVA)
 - Overbruggingsrecht voor zelfstandigen (RSVZ)
 - Uitstel betaling sociale bijdragen (RSZ)
- Sociale inspectiediensten beschouwd als essentiële diensten →
 - Continuering bestaande controles
 - Bevoegd voor controle op de preventiemaatregelen (inclusief telewerk) en steunmaatregelen (vanaf juli 2020, gradueel uitgebreid)

Uitdagingen n.a.v. de COVID-19-crisis

Praktijk (1)

- Prioritering
 - Crisistaken prioritair
 - Impact op beschikbaarheid voor kerntaken
- Nieuwe (crisis)taken, o.a.
 - Controle op preventiemaatregelen
 - Controle op steunmaatregelen (+ nieuwe fraudefenomenen, gelinkt aan de tijdelijke steunmaatregelen)
 - Bemannen call centra – beantwoorden van vragen en morele steun
 - Behandeling van klachten gerelateerd aan COVID-19
 - Flitscontroles COVID-19 in verschillende sectoren
 - Bijstaan van collega's (binnen en buiten de eigen dienst)
 - Ondersteuning contact tracing (RSZ datamining)
 - Aanpassen rapportage in functie van vereisten Nationaal Crisiscentrum
 - Deelname aan werkgroepen m.b.t. COVID-19-gerelateerde aspecten
 - Nieuwe elementen, andere materie → onzekerheid (gebrekkige kennis), vaak controles ter plaatse nodig (veiligheid)
- Continuering bestaande kerntaken (~ impact crisis op niet-aangegeven arbeid):
 - Controles core business
 - Gemeenschappelijke controles i.h.k.v. de arrondissementele cellen

Let op: verschillen naargelang periode (bv. lockdownperiodes, ...)

Uitdagingen n.a.v. de COVID-19-crisis

Praktijk (2)

- ⇒ Nood aan aanpassingen binnen inspectiediensten, bv.
 - Controles op afstand (telefoon, videoconference, administratieve controles, ...)
 - Controleurs binnen risicogroepen => geen controles ter plaatse
 - Respecteren veiligheidsmaatregelen
 - Gebruik persoonlijke beschermingsmiddelen, bv. handgels en mondklappers
 - Sensibilisering en opleiding personeelsleden

 - ⇒ Andere aanpassingen i.f.v. de crisis, bv.
 - Telewerk
 - Online teammeetings

 - ⇒ Gevolgen voor o.a.
 - Contact met gecontroleerden, collega's en leidinggevenden
 - Impact op de inspecteur
 - Persoonlijk (zorgen rond gezondheid/bescherming, quarantaine, ...)
 - Professioneel (gevarieerde impact op werkdruk en stress, minder contact met collega's, ...)
- Impact op mentaal en fysiek welzijn

Rol en activiteiten van de SIOD tijdens de COVID-19-crisis

sensibilisering
samenwerking
bescherming
rapporteren preventie
coördineren ondersteunen
communicatie
kennisvergaring kennisdeling
instructies continuïteit

Rol en activiteiten van de SIOD tijdens de COVID-19-crisis

- **Ondersteuning** inspectiediensten via **instructies** m.b.t.
 - Organisatie controles (bv. welke controles mogelijk, te gebruiken tools, prioriteiten, ...)
 - Nieuwe controlemethodologieën (bv. verhoor op afstand)
 - Te nemen maatregelen om veiligheid te garanderen
- Veranderende realiteit → veranderend reglementair kader → continue actualisering instructie = uitdaging voor SIOD en voor de terreinactoren
- **Coördinatie**, bv.
 - Werkgroepen
 - Arrondissementele celcontroles
 - Rapportage (cf. infra)
- Verzekeren **continuïteit** strijd tegen sociale fraude
 - Risico-evaluatie → impact crisis op kerntaken SID's en SIOD → Actieplan '21 met klemtoon op continuïteit voorgaande acties, versterking programma- en projectwerking en de toevoeging 'COVID-acties' (bv. gemeenschappelijke en individuele acties, impactanalyse COVID-19 op de werking van de sociale inspectiediensten)
- **Preventie**: nieuw formulier 'maatregelen Coronavirus' op het MEC
 - Prioritaire behandeling en doorzending van meldingen Corona

Rol en activiteiten van de SIOD tijdens de COVID-19-crisis

- (Inter)nationale **kennisdeling en samenwerking**, bv.
 - Deelname aan workshops, webinars en meetings van het Platform Undeclared Work, bv.
 - COVID-19: impact on undeclared work and key challenges (2020)
 - Adapting and innovating in the context of COVID-19: challenges for enforcement bodies (2020)
 - COVID-19's impact on enforcement authorities' work and priorities (2021)
 - Studie naar de impact van de COVID-19-crisis op het inspectiewerk
- **Rapportage**
 - Coördinatie rapportering over COVID-19 acties (individueel + gemeenschappelijk) naar het Nationaal Crisiscentrum (start november 2020)
 - Trimestriële opvolging realisatiegraad actieplan + impact COVID
 - Jaarlijks COVID-rapport met activiteiten van de SID's

Leerpunten en lessen voor de toekomst

Voor volgende crises en/of nieuwe taken:

- Belang van eenduidige communicatie, zowel top-down als bottom-up
- Duidelijke, praktische en gedragen instructies voor het uitvoeren van nieuwe taken
- Zoeken naar een evenwicht tussen nieuwe en kerntaken
- Stimuleren van betrokkenheid en engagement ten aanzien van nieuwe taken
- Belang van coördinatie
- Belang van training en opleiding
- Belang van ondersteuning diensten en individuele inspecteurs
- Verder zetten digitalisering

Bron: eigen ervaringen + onderzoek Loyens, de Boer en Schott (2021)

Een blik op een aantal uitdagingen post COVID-19

=> Welke uitdagingen blijven bestaan en welke nieuwe uitdagingen bestaan er na de COVID-19-crisis?

- Specifieke onderzoeksmatige uitdagingen gelinkt aan bepaalde thema's, sectoren etc
- Samenwerking op internationaal vlak, bv. in kader van intrekking A1's
- Informatie-uitwisseling (bv. met fiscus, bestuurlijke handhaving, met politie, ...)
- Capaciteit – zowel naar personeel als naar opleiding, ondersteuning etc
- Implementatie programmawerking (sociale dumping)
- Impact energiecrisis?

Vragen? Meer informatie?

Email: info@siod.belgie.be

Steeds welkom op onze website voor meer informatie en rapporten: www.siod.belgie.be

Zie ook onze bijdrage over de discretionaire ruimte van sociale inspectiediensten tijdens de COVID-19-crisis in het Cahiers Politiestudies nr. 65 over “Afbrokkeling van de Discretionaire Ruimte”